

Доктор сільськогосподарських наук, професор
Борис Євгенович ПОДОБА
– розробник імуногенетичних основ селекції в
тваринництві України (1936 – 2022)

Борис Євгенович ПОДОБА народився 28 квітня 1936 р. в місті Чернігів у родині відомих зоотехніків-селекціонерів. У 1959 р. закінчив агрономічний факультет Української академії сільськогосподарських наук (нині НУБіП України), отримав диплом «ученого агронома».

Здобуття фахової освіти

У 1959 – 1961 рр. – працював бригадиром селекційної ферми качок у дослідному господарстві «Борки» Українського НДІ птахівництва.

Заочно навчався на зоотехнічному факультеті Харківського зооветеринарного інституту, де за керівництва М. В. Дахновського розпочав роботу з міжлінійної гібридизації качок, яку продовжив в аспірантурі, а далі на посаді молодшого, згодом - старшого наукового співробітника відділу селекції і розведення сільськогосподарської птиці.

У процесі підготовки дисертації Борис Євгенович тісно співпрацював з Миколою Васильовичем ДУБОВСЬКИМ.

Цей вчений належав до тих генетиків, яких було віднесено на серпневій сесії 1948 р. ВАСГНІЛ до «вейсманістів-морганістів». Він був змушений покинути кафедру дарвінізму в Харківському державному університеті та перейти на роботу до Українського НДІ птахівництва.

На його базі М. В. ДАХНОВСЬКИЙ і М. В. ДУБОВСЬКИЙ розгорнули теоретичну і практичну роботу з міжлінійної гібридизації у тваринництві.

Перші наукові здобутки

За результатами проведених досліджень Б. Є. ПОДОБА. підготував і у 1966 р. захистив в Одеському сільськогосподарському інституті кандидатську дисертацію на тему «Використання гетерозису в качківництві», в якій вперше виклав теоретичні, методичні й практичні питання створення відселекціонованих за комбінаційною здатністю батьківських форм для одержання міжлінійних гібридних каченят.

Дисертація Бориса Євгеновича стала одним із етапів розвитку ідей і практичного вирішення проблем міжлінійної гібридизації, як методу використання гетерозису в тваринництві.

Наукова діяльність в НДІ тваринництва Лісостепу і Полісся УРСР

У 1968 р. Б. Є. ПОДОБА перейшов на роботу до Науково-дослідного інституту тваринництва Лісостепу і Полісся УРСР, де працював старшим науковим співробітником, а з 1976 р. – завідувачем лабораторії генетики.

Брав активну участь у впровадженні імуногенетчного контролю достовірності походження племінних тварин у скотарстві України і започаткував наукові дослідження з використання генетичних маркерів у селекції сільськогосподарських тварин.

У 1976 році йому присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника зі спеціальності «розведення та селекція тварин».

Наукова діяльність в Інституті розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН

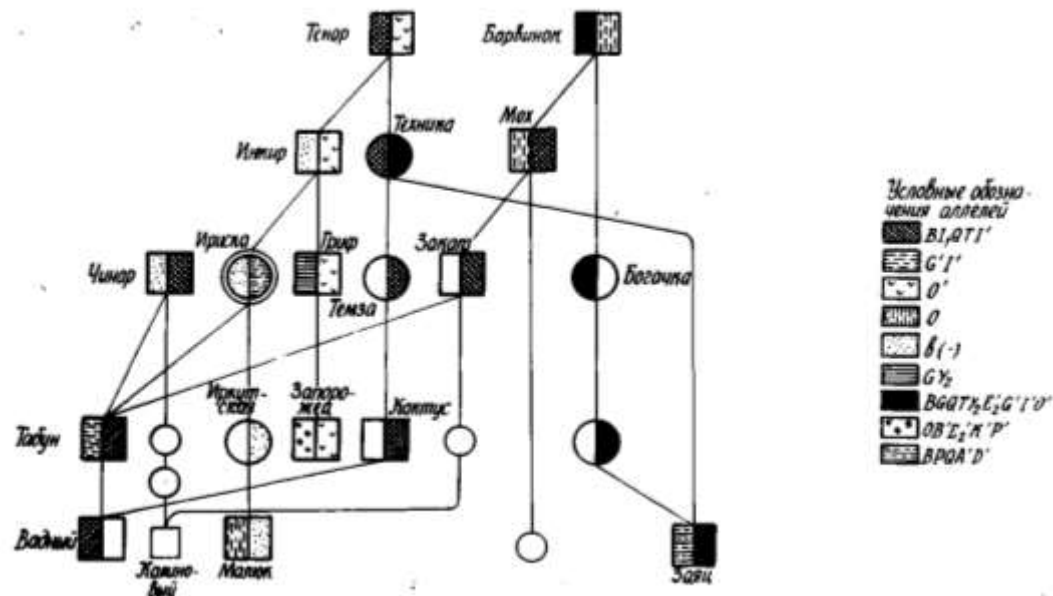
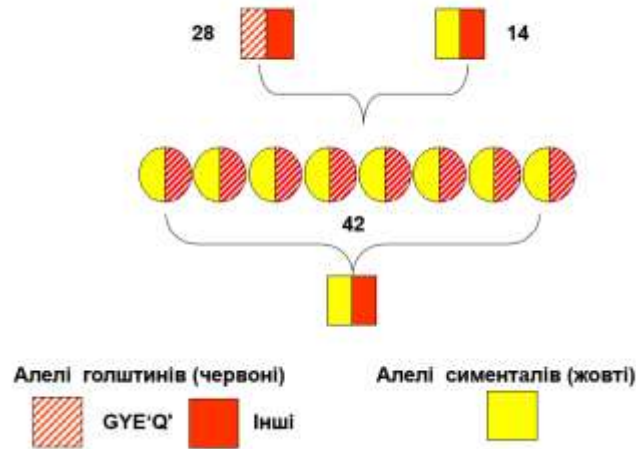
З 1978 р. Борис Євгенович працював в Інституті розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН старшим науковим співробітником, згодом – завідувачем лабораторії генетичних основ селекції, а потім головним науковим співробітником лабораторії збереження генофонду тварин.

Підготував і у 1997 р. захистив докторську дисертацію «Використання поліморфізму еритроцитарних антигенів для оцінки племінних ресурсів, підвищення генетичного потенціалу і збереження генофонду великої рогатої худоби».

У 2015 р. йому присвоєно вчене звання професора зі спеціальності «генетика».

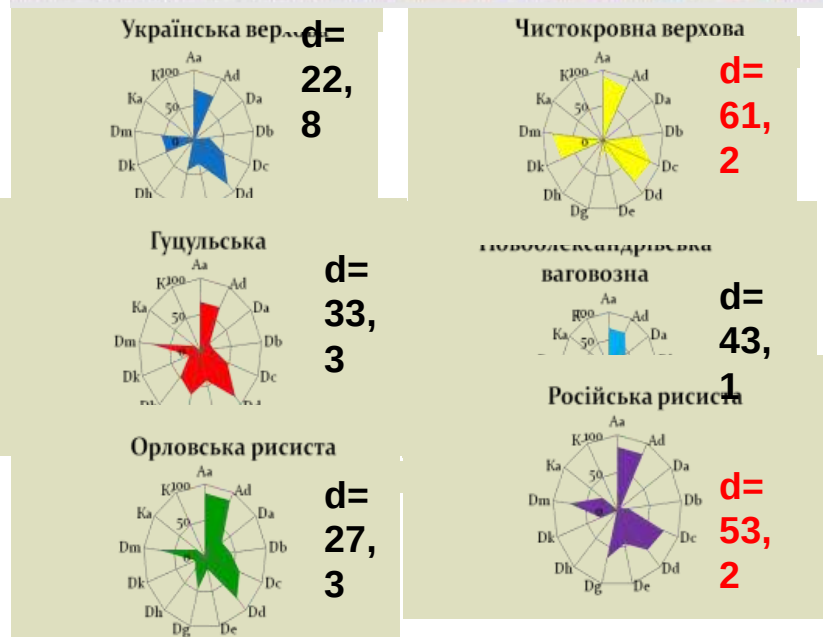
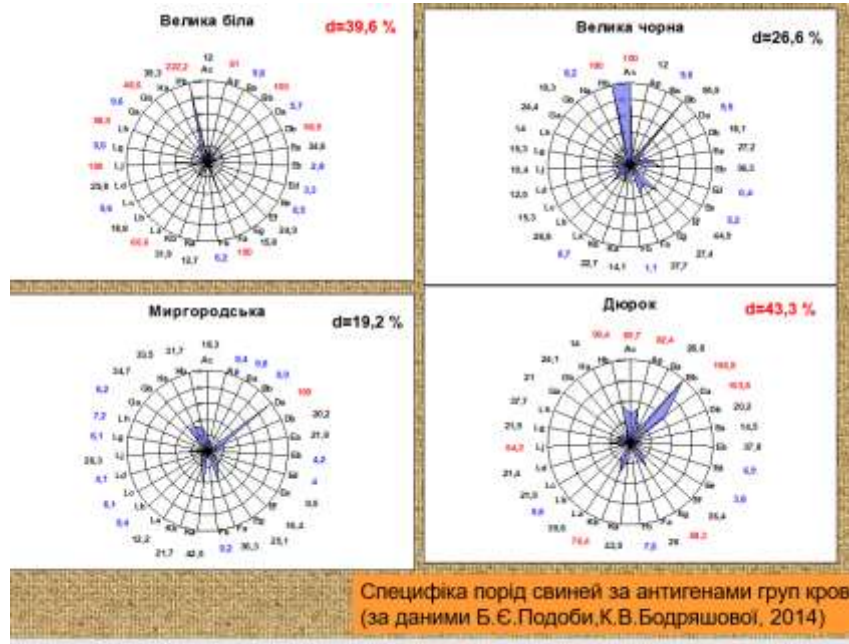
Основні наукові здобутки Б. Є. ПОДОБИ

Розподіл і рух алелів в потомстві Еклза 1742327

Вперше розробив і впровадив принципи використання груп крові в селекції на основі маркірування й аналізу генотипів племінних тварин, спрямованого на одержання тварин бажаного типу, встановив маркірування алелями груп крові конституціонального типу тварин, що забезпечило об'єктивну їх оцінку і добір кращих генотипів при створенні нових та вдосконаленні існуючих порід сільськогосподарських тварин.

Борис Євгенович розробив теорію й методи застосування груп крові в системі генетичного моніторингу при створенні та вдосконаленні порід, збереженні біорізноманіття в тваринництві України

За принципами спадкоємності поколінь

Одним із напрямів його наукової роботи є поєднання імуногенетичних методів із селекційними аспектами індивідуального розвитку тварин.

У цій роботі простежується зв'язок поколінь селекціонерів: з Г. Ф. ПОДОБОЮ - за методичними підходами до селекційного вирощування племінного молодняку великої рогатої худоби, що застосовувались при створенні стада майнівських швіців.

з Є. Г. ПОДОБОЮ - за принципами селекційного підвищення ефективності використання корму сільськогосподарськими тваринами.

Внесок в імуногенетичну службу України

Визначальним є внесок Б. Є. ПОДОБИ в організацію і вдосконалення імуногенетичної служби в Україні. Імуногенетичні методи були безпосередньо застосовані при створенні та удосконаленні нових порід великої рогатої худоби – українських червоно- і чорно-рябої молочних, української і волинської м'ясних.

Учений є співавтором української чорно-рябої молочної породи. Постійно здійснював наукове забезпечення роботи Української виробничо-наукової лабораторії імуногенетики (м. Бровари).

Брав участь у розробленні Закону України «Про племінну справу в тваринництві», «Положення про порядок генетичної експертизи походження і аномалій племінних тварин», «Положення про визначення та збереження генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин» тощо.

Наукова спадщина вченого

Результати наукових досліджень Б. Є. ПОДОБИ викладено в опублікованих ним понад 370 наукових працях, у тому числі 10 монографій, 27 рекомендацій, методик досліджень та нормативних документів, 13 програм з питань селекції та генетики у тваринництві, 10 патентів і авторських свідоцтв з питань генетики, селекції, розведення, збереження генофонду і біорізноманіття сільськогосподарських тварин, які стали істотним внеском у скарбницю української науки.

Наукова школа «Імуногенетика сільськогосподарських тварин»

Борис Євгенович створив наукову школу «Імуногенетика сільськогосподарських тварин», де під його керівництвом захищено п'ять кандидатів та один доктор наук. Окрім того, був неофіційним керівником із підготовки та захисту багатьох дисертаційних робіт. Завжди підтримував молодих науковців у їх просуваннях до наукових цілей.

Упродовж усієї своєї наукової діяльності Б. Є. ПОДОБА – активний член спочатку Всесоюзного, а потім Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова.

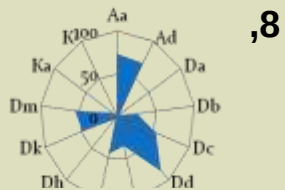
Одним із напрямів його наукової роботи стало поєднання імуногенетичних методів із селекційними аспектами індивідуального розвитку тварин. Борис Євгенович брав безпосередню участь у дослідженнях і активно передавав досвід молодому поколінню науковців.

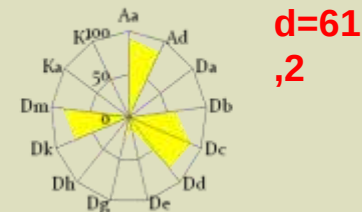
Забір крові для імуногенетичних досліджень у телят ДПДГ «Христинівське», 2012

Вчений брав участь у впровадженні наукових розробок у сфері імуногенетики у виробництво. Зробив значний внесок у розвиток імуногенетичної експертизи походження племінних тварин, а також визначення генетичної специфіки порід та внутріпорідних формувань

Українська верхова, d=22

Чистокровна верхова, d=61

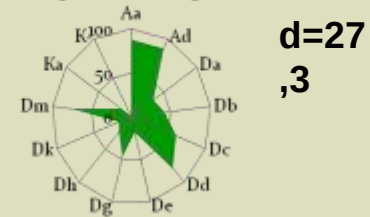
Гуцульська, d=33

Новобольська, d=43

Орловська рисиста, d=27

Російська рисиста, d=53

Забір крові для імуногенетичних досліджень у коней української верхової породи (СФГ «Світлана», 2013)

Експертно-методична та редакційна діяльність

У період 2003–2009 років Б.Є. ПОДОБА був членом експертної ради з тваринництва і ветеринарної медицини Вищої атестаційної комісії України, а з 1998 р. членом Спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата сільськогосподарських наук Інституту розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН, а також членом редколегій наукового збірника «Розведення і генетика тварин» та журналу «Сучасне птахівництво».

Окрім того був членом координаційно-методичної ради Інституту розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН, брав активну участь у всіх заходах, які проводилися на базі інституту та інших установ.

28 квітня 2016 р. відбувся на базі
Інституту розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН
Всеукраїнський науковий семінар з генетики, присвячений 80-річчю професора
Бориса Євгеновича ПОДОБИ

Академік НААН М. І. БАЩЕНКО привітав ювіляра та відзначив його плідну наукову діяльність відомчими нагородами

